

Klima na klimavim nogama

Evropska unija će propustiti globalni rok za nove klimatske ciljeve

EU postavila previsoko lestvicu klimatskih ciljeva, kaže kiparski predsednik

Lideri evropske industrije žele proveru realnosti energetske politike

Zašto uglj ostaje primarni izvor goriva?

COP29: EU optimistična po pitanju finansija, razočarana klimatskim delovanjem

ACER: Izazovi i dalje postoje u integraciji veleprodajnog tržišta električne energije u EU

SADRŽAJ

Evropska unija će propustiti globalni rok za nove klimatske ciljeve	OVDE
Aktuelne emisije i ciljevi po zemljama članicama EU	OVDE
ACER - Evropa će verovatno propustiti ciljeve za obnovljivi vodonik do 2030.	OVDE
EU postavila previsoko lestvicu svojih klimatskih ciljeva, kaže kiparski predsjednik	OVDE
Lideri evropske industrije žele proveru realnosti energetske politike	OVDE
Ultimatum članicama EU zbog propusta da 'potpuno implementiraju' direktivu o OIE	OVDE
Obnovljivi izvori postavili EU ETS „na pravi put“ za postizanje cilja do 2030. godine.	OVDE
ACER: Napredak u integraciji veleprodajnog tržišta električne energije u EU, ali izazovi i dalje postoje.....	OVDE
COP29: EU optimistična po pitanju finansija, razočarana klimatskim delovanjem	OVDE
Partnerstvo Evropske komisije i Alijanse posle nafte i gasa	OVDE
Rusko-austrijski gasni spor preti novom energetsom krizom	OVDE
Dobra vest za Rusiju	OVDE
Evropska potrošnja gasa za električnu energiju ove zime će opasti	OVDE
COP29: 25 potpisnica obećavaju da će isključiti nove elektrane na uglj	OVDE
Zašto uglj ostaje primarni izvor goriva?	OVDE
Rumuniji odobrena državna pomoć od 790 miliona evra za zatvaranje četiri rudnika uglja	OVDE
... i državna pomoć za podršku energetski intenzivnim kompanijama	OVDE

Evropska unija će propustiti globalni rok za nove klimatske ciljeve

BRISEL - Evropska unija će propustiti globalni rok za nove klimatske ciljeve ... dok sprema predavanja svetu o važnosti tih ciljeva, piše briselski portal

Politiko.

Do 10. februara vlade treba da pošalju Ujedinjenim nacijama nove planove o tome kako planiraju da se pozabave klimatskim promenama. Ovi dokumenti, okosnica Pariskog sporazuma, izložiće napore svake zemlje da do 2035. godine smanje emisije koje zagrevaju planetu .

EU, koja postavlja kolektivni cilj za svojih 27 zemalja članica, rekla je da je zalaganje za ambiciozne planove za 2035. jedan od njenih glavnih prioriteta. A pošto je Donald Tramp spreman da se vrati u Belu kuću, mnogi traže da EU proširi svoju vodeću ulogu.

"U osnovi je nemoguće" ispoštovati rok u februaru, rekao je visoki zvaničnik poljske vlade.

Varšava će voditi rasprave o novom planu u januaru kada preuzme rotirajuće predsedavanje Savetom EU.

"Bio bih sretno iznenađen ako bismo uspeali ispuniti taj vremenski okvir", rekao je za Politiko danski ministar klime Lars Agard.

Danska će preuzeti predsedavanje Savetom sledećeg jula, što znači da će Agard predvoditi delegaciju EU na značajnom samitu COP30 u Brazilu, gde će klimatski ciljevi za 2035. biti centralno pitanje.

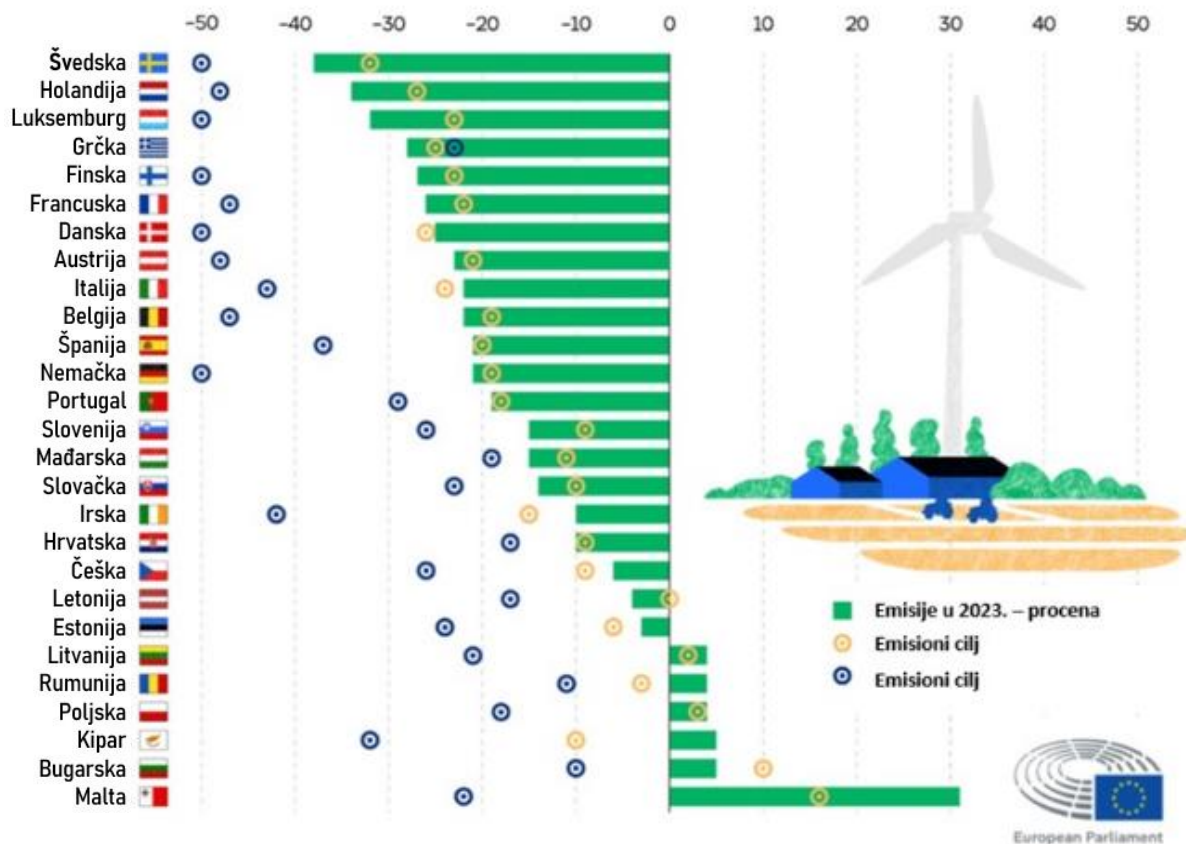
Jedan od razloga zastoja je institucionalna postavka EU. Za donošenje zakona obično je potrebno godinu dana ili duže, a blok je usred višemesečne tranzicione faze nakon izbora ovog leta - s Evropskom komisijom, izvršnom rukom EU koja predlaže zakone, koja je zapravo paralisana do decembra.

Klimatska podela

Ne pomaže to što, iako Pariski sporazum zahteva od zemalja da podnose planove – poznate u žargonu UN-a kao nacionalno utvrđeni doprinosi (eng. skrać. NDC) – svakih pet godina, EU samo sebi postavlja ciljeve za svaku deceniju.

Blok trenutno planira da smanji neto emisije za 55 posto do 2030. na putu do nule 2050. Ranije ove godine, Komisija je takođe predložila cilj od 90 posto za 2040. Ideja je da EU povuče granicu između svojih ciljeva za 2030. i za 2040. da bi postigli cilj za 2035. godinu.

Aktuelne emisije i ciljevi po zemlji članici EU

Da bi cilj do 2040. godine postao zakon, Komisija mora predstaviti formalni predlog, koji zatim ide i Evropskom parlamentu i vladama zastupljenim u Savetu tokom meseci pregovora. Predlog se očekuje u prvom kvartalu 2025. godine; za postizanje cilja za 2030. godinu, temelj trenutnog NDC-a EU, trebalo je godinu dana.

U teoriji, ništa ne sprečava lidere bloka da preduhitre celi taj proces političkom deklaracijom koja podržava određeni cilj. EU je 2020. godine podnela svoju dugoročnu strategiju prema Pariskom sporazumu — sveobuhvatnu viziju koja trasira NDC-ove — nakon što su čelnici vlade i Evropski parlament objavili zvanične pozive bloku da postigne klimatsku neutralnost 2050. godine.

Vlade ne žure sa novim klimatskim ciljevima

Međutim, globalno zagrevanje je sada u pozadini ekonomskih nevolja i rata u Ukrajini. Čini se da vlade ne žure da započnu raspravu o novim klimatskim ciljevima. Dok je nekoliko zemalja EU, među kojima i Danska, podržalo cilj od 90 posto za 2040., druge, uključujući Poljsku, još nisu spremne da to učine.

Rasprava o tome treba li uopšte spomenuti preporuku Komisije od 90 posto u pregovaračkom mandatu EU za minuli COP29 gurnula je ministarske rasprave do kasno u noć u oktobru, a brojka je na kraju izbačena iz dokumenta.

Poljski zvaničnik je sugerisao da cilj do 2040. nije neophodan za postizanje dogovora o planu za 2035.

“Mogli bismo samo povući pravu liniju od našeg cilja za 2030. do cilja za 2050.”

Ali to bi dovelo do manje ambiciozne brojke za 2035. nego ako je cilj izveden iz cilja smanjenja od 90 posto u 2040. – otprilike 66 posto naspram 72 posto, prema proračunu **Politiko-a**. Predvidljivo, zemljama EU koje su klimatski naprednije ne vole taj pristup.

Neki su zabrinuti da Poljska - najveći klimatski kasnilac u bloku - želi da odgodi raspravu o 2040. što je duže moguće. U maju se u zemlji održavaju predsjednički izbori.

Ako se predlogom za 2040. prepusti dansko predsjedništvo Saveta da se njime bavi, EU možda neće moći predstaviti svoj novi klimatski plan pre početka COP30 u novembru 2025., upozorio je Agard.

predsjedništvo Saveta da se njime bavi, EU možda neće moći predstaviti svoj novi klimatski plan pre početka COP30 u novembru 2025.,

Pitanja o ambicijama

NDC-ovi zvuče kao tehnički detalj, ali oni čine temelj Pariskog sporazuma. Trenutni planovi predviđaju da je svet na putu za zagrijavanje do 2,8 stepeni Celzijusa, što je daleko iznad cilja sporazuma o ograničavanju povećanja temperatura na ispod 2C, a idealno 1,5C.

Predstojeći planovi će verovatno odrediti da li će svet prohujati preko pariskih ciljeva. Šef UN-a za klimu, Simon Stil, ranije ove godine opisao ih je kao možda “najvažnije dokumente koji će biti proizvedeni... do sada u ovom stoleću”. Stil je pozvao ekonomije G20 — odgovorne za 77 posto emisija — da preuzmu vodeću ulogu u ovom procesu.

Ali institucionalna složenost služi i kao zgodan smokvin list za rastuće nejedinstvo EU po pitanju klimatskih pitanja, konstatuje portal.

Neke zemlje smatraju da blok čini dovoljno i da je vreme da se druge zemlje pojačaju, jer EU sada čini samo 6 posto globalnih emisija. (Blok je odgovoran za 12 posto ugljen dioksida koji se oslobađa od predindustrijske ere.)

ACER - Evropa će verovatno propustiti ciljeve za obnovljivi vodonik do 2030.

LJUBLJANA - Projekti proizvodnje vodonika u Evropskoj uniji suočeni su s rizicima zbog neizvesnosti buduće potražnje za tim gorivom i visokih troškova, navodi se u **izveštaju** Agencije Evropske unije za saradnju energetske regulatora (ACER).

Agencija sa sedištem u Ljubljani ocenjuje da će EU verovatno propustiti strateški cilj do 2030. o potrošnji 20 Mt obnovljivog vodonika. Trenutna potrošnja na evropskom nivou iznosi 7,2 Mt (99,7% se proizvodi iz fosilnih goriva), saopštio je 19. novembra ACER.

EU postavila previsoko lestvicu svojih klimatskih ciljeva, kaže kiparski predsjednik

NIKOZIJA - Evropa je možda postavila previsoko lestvicu svojih klimatskih ciljeva bez dovoljno fokusiranja na ekonomsku konkurentnost, rekao je kiparski predsjednik Nikos Kristodulides.

Iako bi ciljevi energetske tranzicije EU trebalo da budu ispunjeni, blok je postavio "veoma visoke ciljeve", rekao je Kristodulides na energetskoj konferenciji u Nikoziji nakon što se vratio sa skupa COP29 u Bakuu, izveštava **Ekatimerini**.

EU želi da smanji neto emisije stakleničkih gasova u bloku za 90 posto do 2040. godine i postigne nultu neto emisiju do 2050. godine.

“Ne smatram da je moguće ostvariti te ciljeve u roku koji smo zacrtali. To je veliki izazov – bez napretka u glavnim pitanjima vezanim za konkurentnost”, rekao je Kristodulides, ne ulazeći u detalje.

Skoro 200 zemalja okupilo se u Bakuu, sa primarnim motivom da se dogovore oko novog cilja o tome koliko novca treba obezbediti da bi se pomoglo zemljama u razvoju da se prilagode klimatskim promenama. Kristodulides je rekao da ne polaže velike nade u globalni konsenzus o putu napred.

"Da budem potpuno iskren, ništa što sam čuo ne dozvoljava nam da budemo posebno optimistični u pogledu ciljeva ka zelenoj tranziciji", rekao je kiparski predsjednik.

Lideri evropske industrije žele proveru realnosti energetske politike

BRISEL - Evropska energetska politika "gotovo se odvojila od realnosti na terenu", rečeno je na konferenciji u Briselu.

Džoš Gartland, zamenik generalnog direktora Evropske asocijacije proizvođača šećera, izrazio je frustraciju što su poslednjih godina kreatori politike 'izabrali pobednike' u smislu tehnologija za dekarbonizaciju industrije.

„Mislimo da je EK bila pristrasna prema biomasi i biogasu“, rekao je on na godišnjoj konferenciji COGEN Europe u raspravi o omogućavanju uspešnog sporazuma o čistoj industriji za industriju. “Želimo tehnološku neutralnost.”

**COGEN Europe
Annual Conference
& Gala Awards Dinner**

14 November 2024 • Brussels

Panelisti su bili ujedinjeni u želji da se ova „nova sočiva politike“ manifestuju u novim politikama, a ne da se vraćaju na postojeće, prenosi 19. novembra portal **PEI**.

“Ne želimo ponavljanje Zelenog dogovora – ne želimo Green Deal 2.0”, rekla je Magdalena Valebona, direktorka za klimu i energiju u Evropskom udruženju keramičke industrije (Cerame-Unie).

„Potrebne su nam politike koje podržavaju proizvodne industrije i ne kažnjavaju ih u njihovom nastojanju da se dekarboniziraju.“

Ovo je u uvodnoj reči konferencije naglasio predavajući COGEN Europe Marko Pezalja, pozivajući institucije EU da usvoje "pametniji i fleksibilniji pristup" dekarbonizaciji evropskog energetskeg sistema.

On je rekao da kogeneracija "ostaje najefikasniji način korišćenja obnovljivih goriva" i dodao da je kombinovana toplotna i električna energija alat koji "učini energetske tranziciju efikasnom".

Rekao je da "energetska efikasnost mora biti prvi princip" tranzicije na čistija goriva, a integrisanje tehnologije kombinovane toplote i energije u evropski energetske sistem omogućilo bi veću konkurentnost, pristupačnost i otpornost sistema.

Pozvao je Komisiju da osigura da se lokalnim zajednicama omogući „da preuzmu kontrolu nad vlastitim putevima do neto nule“.

I opet, svi su bili optimistični da će značajan tehnološki napredak u kogeneraciji biti prepoznat po novom uključivanju kreatora politike u Evropi.

Ultimatum EU Španiji, Francuskoj Irskoj i Mađarskoj zbog propusta da 'potpuno implementiraju' direktivu o OIE

MADRID - Španiji, Irskoj, Francuska i Mađarska bi mogle biti tužene od strane Evropske komisije zbog toga što nisu u potpunosti implementirala direktivu o promovisanju obnovljive energije i što je prebacila rok da ona postane nacionalni zakon u junu 2021.

Ako vlade tih članica ne učine ništa da isprave kažnjenje, onda bi Brisel mogao podneti žalbu Sudu pravde Evropske unije, objavljuju 17. novembra novine *The Olive press*.

Direktiva uspostavlja pravni okvir za razvoj obnovljivih izvora energije u sektorima električne energije, grejanju, hlađenju i transportu u EU.

Njome se postavlja obavezujući cilj za 2030. godinu za obnovljivu energiju i uključuju posebna pravila za garancije porekla.

Garancije porekla su elektronski sertifikati za informiranje kupaca o postotku energije iz obnovljivih izvora u energetskeg miksu dobavljača.

Direktiva takođe uključuje kriterijume održivosti i smanjenja emisije gasova staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase, kao i pravila o verifikaciji da ova goriva ispunjavaju tražene kriterijume.

Slučaj protiv Španije i druge tri sankcionisane zemlje fokusira se upravo na ova pitanja elektronskih sertifikata i održivosti.

Brisel je uočio nedostatke u transpoziciji u pogledu prikazivanja garancija porekla energije iz obnovljivih izvora.

Evropska komisija je takođe primetila i druga pitanja koja se tiču kriterijuma održivosti i smanjenja emisije stakleničkih gasova iz biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase.

Obnovljivi izvori postavili EU ETS „na pravi put“ za postizanje cilja do 2030. godine

BRISEL - Tempo evropske primene obnovljive energije znači da bi Sistem trgovine emisijama EU (EU ETS) trebalo da postigne cilj smanjenja emisija do 2030. godine, navela je Evropska komisija u svom godišnjem izveštaju o EU ETS u prošli utorak, prenosi **Montel**.

Emisije EU ETS iz stacionarnih instalacija pale su za rekordnih 16,5% prošle godine na nešto ispod 1,1 milijardu tona, navodi EK.

EK je ovaj nagli pad pripisala uglavnom „znatnom povećanju“ proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i prirodnog gasa, koji zamenjuje ugalj u proizvodnji električne energije, što je olakšano održivim prosečnim cenama dozvole za emisiju tone CO₂ u 2023. od preko 80 evra.

Verifikovane emisije električne i toplotne energije pale su za 24% na 552 miliona tona prošle godine, navodi se u izveštaju.

“Rane indikacije pokazuju da je u prvoj polovini 2024. oko 50% proizvodnje električne energije dolazilo iz obnovljivih izvora, pri čemu su vetar i sunce generisali više električne energije nego fosilna goriva zajedno.”

Do kraja prošle godine, emisije EU ETS-a bile su 48% ispod nivoa iz 2005. godine, što ih je „na dobrom putu da ostvare cilj za 2030. od -62%“, saopštila je Komisija.

EU ETS ograničenje emisija iz elektrana i industrije smanjuje se godišnje u skladu s ciljem bloka za smanjenje emisija za 55% u odnosu na nivoe iz 1990. godine do 2030. To znači smanjenje od 62% u odnosu na nivoe iz 2005. do 2030. godine.

Proizvodnja fosilnih goriva smanjena je za petinu prošle godine, što iznosi manje od trećine ukupne proizvodnje električne energije, navodi se u izveštaju.

Trend povećane upotrebe uglja u 2022. kao rezultat ruske intervencije u Ukrajini takođe je prošle godine bio "uglavnom obrnut".

„EU je takođe postigla smanjenje potražnje za prirodnim gasom od 18 odsto između avgusta 2022. i maja 2024. godine“, saopštila je EK.

Niže industrijske emisije takođe su doprinele ovom padu, pa su prošle godine pale za 7,5% na 544 miliona tona, navodi se u izveštaju.

ACER: Napredak u integraciji veleprodajnog tržišta električne energije u EU, ali izazovi i dalje postoje

LJUBLJANA - Godišnji izveštaj Agencije EU za saradnju energetske regulatora o integraciji veleprodajnog tržišta električne energije u EU procenjuje napredak u toj oblasti u svim tržišnim vremenskim periodima (unapred, dan unapred, unutar dana).

Ističe izazove u integraciji balansirajućih tržišta, razvoju termičkih tržišta i sporom napretku u implementaciji metodologija koje definišu operacije na tržištima za dan unapred i unutar dana.

Navodi preporuke i tekuće napore za poboljšanje efikasnosti tržišta električne energije, ulaganja u infrastrukturu i korišćenje, kao i povećanje fleksibilnosti kroz odgovor na potražnju.

Po prvi put, ovaj godišnji izveštaj prate tri odvojene kontrolne table o ključnim tržišnim pokazateljima kao što su cene i metrika likvidnosti, podaci o balansiranju (npr. količine, cene i prekogranične razmene usluga balansiranja) i podaci o dugoročnim pravima prenosa (uključujući premiju za rizik).

Koji su ključni nalazi?

U martu 2024. ACER je prijavio česte pojave negativnih cena električne energije u EU. U junu 2024. Agencija je upozorila na rastuće troškove upravljanja zagušenjima u elektroenergetskoj mreži EU, koji su 2023. dostigli 4 milijarde eura. ACER je naglasio važnost povećanja kapaciteta za međuzonsku trgovinu.

Novi izveštaj ACER-a navodi da:

Sa ekspanzijom obnovljivih izvora energije, uloga fosilnih goriva u elektroenergetskim sistemima se smanjuje. Kombinaciju novih proizvodnih kapaciteta obeležava povećanje od 10% sati uglavnom proizvodnje koja se ne prilagođava kratkoročnim promenama potražnje u 2023. ACER naglašava potrebu za poboljšanjem fleksibilnosti elektroenergetskog sistema za efikasnu energetske tranziciju.

Međutim, kašnjenja u implementaciji promena dizajna tržišta ometaju fleksibilnost. 27% pravila o dizajnu tržišta (metodologije, rokovi i uslovi) kasni u smislu implementacije.

Integracija balansnog tržišta ostaje ograničena u 2023. Operatori prenosnog sistema (OPS) iz samo četiri države članice pridružili su se platformama za balansiranje koje su puštene u rad 2022. ACER ohrabruje više operatera da se pridruže platformama balansne energije, naglašavajući da povećano učešće može proširiti međusobne zonske razmene i smanjiti pojave visokih balansnih cena električne energije.

Trenutna tržišta električne energije nude investitorima uvid u buduće cene električne energije samo do jedne godine. ACER je identifikovao nedostatke u regulatornim merama usmerenim na rešavanje ovog izazova i predložio poboljšanja.

Izveštaj sadrži skup preporuka. Ukratko, ACER:

- Preporučuje zauzimanje proaktivnog pristupa za daljnju integraciju tržišta električne energije i jačanje veza.

- Preporučuje pristup koji na prvom mestu tretira efikasnosti za ulaganja u infrastrukturu i korišćenje električne energije, osiguravajući da se svaki instalirani megavat u potpunosti iskoristi.

Šta sledi?

- ACER će objaviti novi izveštaj o ulaganjima u elektroenergetsku infrastrukturu u decembru 2024.
- Pregledaće pravila (odredbe, uslove i metodologije) koja definišu poslovanje na tržištu počevši od 2025. godine.
- Predložiti Evropskoj komisiji do marta 2025. pravila mreže o fleksibilnosti na strani potražnje.
- Nastaviti sa praćenjem uključivanja energetskih OPS-a u platforme za balansiranje.

COP29: EU optimistična po pitanju finansija, razočarana klimatskim delovanjem

BAKU - Nakon globalnih pregovora o klimi COP29 u Azerbejdžanu koji su u nedelju (24. novembar) završeni u 3 sata ujutro po lokalnom vremenu, EU je pozdravila dogovor o utrostručenju globalnog finansiranja klimatskih promena do 2035., ali je kritikovala nedostatak sporazuma o konkretnim klimatskim merama.

Nakon prvobitnih strahova da bi pregovori mogli propasti, pregovarači su postigli dogovor o cifri za pomoć bogatih siromašnim zemljama pogođenim klimatskih promena do 2035.: 300 milijardi dolara godišnje, piše **Euractiv**.

Na početku sastanka siromašne zemlje tražile su 500 milijardi dolara.

Pre 2022., razvijene zemlje nisu uspele ni da ispune cilj od 100 milijardi dolara, što je zakomplikovalo pregovore o klimi u Velikoj Britaniji na COP26 2021.

Zamrznuti konflikt o klimatskoj akciji

Dok se dogovor o finansiranju klime pokazao kontroverznim, pristanak da se ponovo navedu klimatske mere dogovorene prošle godine na COP28 – utrostručenje obnovljivih izvora i udvostručenje poboljšanja energetske efikasnosti do 2030. – skinuto je sa stola nekoliko minuta pre zatvaranja COP29.

Tekst je ostao nepromenjen u odnosu na prošlu godinu, bez konkretnih nastavaka.

Konačno, dogovor o globalnim tržištima ugljika

Drugi ključni prioritet EU bio je da se dogovori o zajedničkim standardima za uklanjanje CO2 i omogući bogatijim zemljama da nadoknade klimatske nedostatke kupovinom rezultata ambicioznijih klimatskih akcija – poznatih kao član 6 Pariskog sporazuma.

EU se dugo zalagala za trgovinu CO2, ukazujući na uspeh svoje šeme (EU ETS), kojom su emisije smanjene za 15,5% 2023. godine.

Kritičari iz ekoloških grupacija nisu zadovoljni, Kažu da umesto sankcija za zemlje koje daju lažne certifikate o CO2, tekst predviđa samo mehanizam za rešavanje "nedoslednosti", bez određenog roka.

Partnerstvo Evropske komisije i Alijanse posle nafte i gasa

BAKU - Na minulom svetskom samitu o klimi, COP29 u Bakuu, Evropska komisija i Alijansa posle nafte i gasa (BOGA) najavili su novo partnerstvo za ubrzanje uređene i pravedne tranzicije od fosilnih goriva u Evropi i globalno.

Njihovo partnerstvo će se fokusirati na 3 strateške oblasti, navodi se u informaciji objavljenoj na **portalu** Komisije:

- Promovisanje globalne ambicije za postupnim ukidanjem nafte i prirodnog gasa: za COP30 i dalje, rad sa međunarodnom diplomatskom zajednicom, uključujući G7 i G20.
- Sprovođenje analize i dijaloga za podršku uređenoj, pravednoj i nepristrasnoj tranziciji u Evropi i šire: posebno u kontekstu ciljanog smanjenja emisija od 90% do 2040. u EU i njegovih implikacija na ponudu i potražnju fosilnih goriva.
- Jačanje koordinacije između proizvođača i potrošača i podrška pravednim tranzicijama u zemljama u razvoju zavisnim od nafte i gasa: nadogradnja postojećeg dijaloga, korišćenje BOGA fonda od 20 miliona dolara i jačanje partnerstava kroz razvoj evropske trgovine.

Rusko-austrijski gasni spor preti novom energetskom krizom

BEČ – Energetska kriza Evropske unije dobila je novi udarac kada je ruska državna kompanija Gazprom 16. novembra prekinula isporuke gasa Austriju, nakon što je tamošnja energetska kompanija OMV saopštila da će prestati da plaća gas Gazpromu.

OMV je odluku pravdao namerom da nadoknadi 230 miliona evra iz arbitražne presude Međunarodne

privredne komore zbog neispunjenih obaveza u isporukama gasa ruskog giganta nemačkoj podružnici austrijske kompanije..

Energetska kriza iz 2022. godine ostavila je tržište prirodnog gasa u Evropskoj uniji vrlo osetljivim na probleme snabdevanja, a svaki daljnji prekid će verovatno povećati cene.

U 2024. potražnja za grejanjem širom Evrope je porasla kao rezultat nižih temperatura. Iako su skladišta gasa u EU 1. novembra bila 95% popunjena, novinska agencija **Rojters** javila je da je, uoči zime, povlačenje gasa počelo ranije nego 2023.

Pre ovog spora, austrijski uvoz gasa iz Rusije pokriva 80% potreba te zemlje. Alfons Haber, šef državnog energetskog regulatora E-Control, rekao je da su isporuke Gazproma smanjene za između 12 i 15% zbog spora.

Spor je pogoršan predstojećim zatvaranjem tranzitnih gasovoda u Ukrajini, preko kojih

Austrija, Mađarska i Slovačka dobijaju veći deo svog ruskog gasa. Kijev je odbio da obnovi ugovor o tranzitu gasa sa Moskvom, pa će isti isteći krajem godine. Ukrajina zarađuje od tranzitnih naknada vrednost od 0,5% bruto domaćeg proizvoda zemlje.

Evropska unija radi na alternativama, uključujući mogući swap (swap) sporazum o zameni gasa sa Azerbejdžanom koji bi omogućio zemljama EU da nastave kupovinu ruskog gasa bez potrebe za pregovorima s Kremljem. Kritičari kažu da bi ti predlozi potkopali zapadne sankcije Moskvi i nastavili zavisnost Evrope od ruske energije.

Dobra vest za Rusiju

BAKU - Da bi povećao svoj izvoz gasa u Evropu, Azerbejdžan je dramatično povećao sopstveni uvoz fosilnih goriva iz Rusije, piše **Politiko**. Neki analitičari sumnjaju da ta zemlja jednostavno preoznačuje neko uvezeno rusko gorivo i šalje ga u Evropu, iako Azerbejdžan insistira da su zalihe samo za domaću upotrebu. U svakom slučaju, Moskva ima koristi, konstatuje briselski portal.

Za sada ruski gas i dalje teče u Evropsku uniju. Ruska novinska agencija **TASS** u ponedjeljak je citirala Gasprom koji je rekao da je ukupna ponuda Evrope nepromenjena, sugerirajući da su pronađeni novi evropski kupci.

Rojters navodi da se austrijski gas verovatno preusmerava u Slovačku, Mađarsku i Češku Republiku, a manje količine idu u Italiju i Srbiju.

Evropska potrošnja gasa za električnu energiju ove zime će pasti

LONDON - Evropa će ove zime sagorevati manje prirodnog gasa za proizvodnju električne energije uprkos snažnim dobicima početkom novembra zbog slabe snage vetra, rekli su analitičari za **S&P Global**.

Na pet najvećih tržišta električne energije u regionu predviđa se pad proizvodnje od 6% u odnosu na prošlu zimu .

Podaci pokazuju da potražnja za gasom za proizvodnju električne energije u Nemačkoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj, Španiji i Italiji u proseku iznosi 31,3 GW ove zime u poređenju sa 33,1 GW prošle zime.

Potrebe za gasom za struju predstavljaju oko 14% ukupne zimske potražnje za gasom na odabranim tržištima.

"Nuklearna i hidroenergija nastaviće da se kreću prema ili iznad petogodišnjeg maksimalnog nivoa za to doba godine, što održava procenu da će potrošnja gasa opasti u ovo doba godine", kažu analitičari.

Tržišni izvori su, doduše, i dalje su oprezni u pogledu toga kako će se ova dinamika odigrati tokom ostatka zime, zbog nepredvidljivog vremena.

Cena baznog opterećenja u Nemačkoj za isporuke u decembru porasla je za 30% od 1. novembra, te se 18. novembra postavila na 110,41 Eur/MWh na EEX berzi -- sa sličnim povećanjem uočenim na drugim velikim tržištima, navodi S&P Global.

COP29: 25 potpisnica obećavaju da će isključiti nove elektrane na uglj

BAKU – EU i još četiri zemlje obavezale su se na Konferenciji UN-a o klimatskim promenama u Bakuu, Azerbejdžan, da neće graditi nove termoelektrane na uglj, piše **S&P Global**.

Potpisnici [Poziva na akciju da nema novog uglja u nacionalnim klimatskim planovima](#) - među kojima su Velika Britanija, Australija, Kanada, Francuska, Nemačka, Italija i Holandija - obećali su da će ažurirati svoje nacionalne klimatske planove stavom da se na njihovim tržištima neće graditi nove elektrane na uglj. Poljska nije bila među potpisnicama.

Prema UN-ovom međuvladinom panelu za klimatske promene, ne postoji prostor za nove kapacitete uglja na putu zagrevanja planete za 1,5 ili čak 2 stepena C. Ipak, kapaciteti TE na uglj porasli su 2% u 2023. godini, rekli su potpisnici.

U nekim delovima Evrope uglj je povučen ili igra minimalnu ulogu. Na nekoliko velikih tržišta, uključujući Nemačku i Poljsku, ostaje važan deo miksa električne energije.

Opređenje da nema novih kapaciteta uglja na globalnom nivou do COP30 bila bi teška borba. Kina i Indija su ove godine povećale svoje flote na uglj, s još elektrana u razvoju, napominje S&P Global.

Zašto uglj ostaje primarni izvor goriva?

BAKU – Odsustvo glavnih igrača na tržištu uglja, uključujući Kinu, Indiju i Sjedinjene Države, među potpisnicima Poziva da se u nacije obavežu na zabranu izgradnje novih termoelektrana na „najprljavije gorivo“, izazvalo je zabrinutost u pogledu doseg sporazuma i njegove sposobnosti da ostvari opipljiv globalni uticaj, piše **News.az**.

Novinska agencija ukazuje na ključne ekonomske, političke i logističke faktore koji podupiru trajnu ulogu uglja u globalnoj ekonomiji:

- **Ekonomska efikasnost:** Uglj ostaje najjeftiniji i najdostupniji izvor energije za mnoge zemlje u razvoju. Prelazak na sisteme obnovljivih izvora energije zahteva značajna ulaganja, uključujući infrastrukturu, tehnologiju i razvoj radne snage. Za zemlje s ograničenim budžetima, uglj nudi isplativo rešenje.

- **Energetska sigurnost:** Zemlje poput Kine i Indije, gde potražnja za energijom i dalje raste, u velikoj se meri oslanjaju na uglj kako bi osigurale stabilno i pouzdano napajanje. Uz nestabilne cene prirodnog plina i ograničen pristup alternativnim gorivima, uglj ostaje kamen temeljac njihovih energetske strategije.

- **Politička inercija:** Industrija uglja ima značajan politički uticaj u mnogim zemljama. Sindikati, lokalne zajednice i kompanije za uglj često se opiru promenama, plašeći se gubitka radnih mesta i ekonomskog pada. Ovo političko nazadovanje čini izazov za vlade da implementiraju agresivne klimatske politike.

- **Potražnja izazvana krizom:** Globalne krize, poput energetske poremećaja izazvanih sukobom u Ukrajini, primorale su nekoliko nacija da se privremeno vrte na uglj kako bi ublažile nestašicu energije i stabilizovale svoje mreže.

Rumuniji odobrena državna pomoć od 790 miliona evra za zatvaranje četiri rudnika uglja

BRISEL - Evropska komisija odobrila je, prema pravilima EU o državnoj pomoći, rumunsku meru od 790 miliona evra za pokrivanje izuzetnih troškova

koji nastaju zbog zatvaranja četiri nekonkurentna rudnika uglja Lonea, Lupeni, Livezeni i Vulcan u dolini Điu .

Ova mera će pomoći Rumuniji da ukine ugalj do 2032. godine u skladu sa svojim obavezama u okviru nacionalnog plana oporavka i otpornosti i plana teritorijalne pravedne tranzicije. Korisnik će biti Societatea Complexul Energetic Valea Jiului koja upravlja rudnicima i elektranom Paroseni s ciljem zatvaranja rudarske delatnosti.

Mera pokriva socijalne troškove za radnike koji su izgubili, ili će izgubiti posao zbog zatvaranja rudnika, i troškove vezane za sigurnosne i sanacione radove potrebne za zatvaranje četiri rudnika, u posebno za osiguranje rudničkih okna, sanaciju štete po životnu sredinu izazvanu rudarenjem i rekultivaciju zemljišta nakon zatvaranja četiri rudnika. Pomoć pokriva prihvatljive troškove nastale od 1. oktobra 2023. do 31. decembra 2032. godine.

Rumunske vlasti su se obavezale da će poveriti nezavisnom konsultantu da nadgleda dali je vađenje uglja striktno ograničeno na ono što je neophodno za javnu sigurnost, npr. kako bi se izbeglo samozapaljenje, objavljeno je 15. novembra na [portalu Komisije](#).

... i državna pomoć za podršku energetske intenzivnim kompanijama

BRISEL - Evropska komisija (EK) odobrila je 21. novembra, prema pravilima EU o državnoj pomoći, rumunski plan od 578 miliona evra (2,9 milijardi RON) za smanjenje stope nameta na električnu energiju za energetske intenzivne kompanije.

Šema ima za cilj ublažavanje rizika da, zbog ovog nameta, energetske intenzivne kompanije mogu premestiti svoje aktivnosti na lokacije izvan EU s manje ambicioznom klimatskom politikom, navodi se u informaciji objavljenoj na [sajtu EK](#).

Rumunska šema

Rumunija je 2011. godine uvela zelene sertifikate za promociju električne energije iz obnovljivih izvora, prema kojima kvalifikovani proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora dobijaju te sertifikate za svaki proizvedeni i isporučen u mrežu megavat sat. Snabdevači električnom energijom dužni su da kupe obaveznu kvotu zelenih sertifikata. Troškovi sertifikata na kraju se prenose na potrošače putem nameta.

Odobrena šema ima za cilj snižavanje stope nameta za energetske intenzivne kompanije, a trajće do 31. decembra 2031.

Korisnici će dobiti smanjenje nameta između 75% i 85%, u zavisnosti od njihove izloženosti riziku. Primenjivo smanjenje ne smije rezultirati nametom ispod 0,5 EUR/MWh.

U okviru šeme, korisnici će morati ili (i) da sprovedu određene preporuke energetske revizije, (ii) pokriti najmanje 30% potrošnje električne energije izvorima bez ugljenika, ili (iii) uložiti najmanje 50% pomoći u projekte koji vode do značajnog smanjenja emisija gasova staklene bašte iz postrojenja.